

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

ویروس کرونا و افول اقتصاد سرمایه داری

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: **علی ظریف**

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	*مقدمه.....*
۱.....	الف) کرونا و اقتصاد اروپا.....
۴.....	ب) کرونا و اقتصاد آمریکا.....
۶.....	* نتیجه گیری.....*

*مقدمه

وقوع بیماری‌های همه گیر جهانی، موضوعی است که بشر در طول تاریخ با آن درگیر بوده است. بیماری‌هایی چون طاعون؛ وبا؛ سیاه‌زخم؛ آنفلوآنزای اسپانیایی از جمله مواردی هستند که میلیون‌ها نفر از مردم جهان را به کام مرگ کشیده است. بیش از یک قرن از شیوع بیماری مهلک آنفلوآنزای اسپانیایی می‌گذرد و اکنون بحران کرونا نشان می‌دهد که با وجود پیشرفت‌های خیره‌کننده علمی و پزشکی، هنوز انسان در برابر چنین بیماری‌هایی همچنان آسیب‌پذیر است. در سال‌های اخیر همه گیری دو بیماری «سارس» و «مرس» هشدار برای جهانیان بود که چندان جدی گرفته نشد اما جهان در دوران بیماری کووید ۱۹ کاملاً غافلگیر شده است و با آینده ای مبهم روبروست.

هم اکنون بیشترین نگرانی متوجه آینده اقتصاد جهانی است. با شدت گرفتن شیوع ویروس کرونا در خارج از مرزهای چین، به تدریج ضربات مهلک این ویروس بر اقتصاد کشورها آشکارتر شده است. با ادامه این وضعیت، شاهد بودیم بازارهای مالی در جهان سقوط کرد؛ قیمت نفت به کمترین نرخ خود در هفده سال گذشته رسید و سرمایه گذاران نگران شروع به فروش سهام‌های خود کردند.

آمارها نشان می‌دهد اپیدمی کرونا با سرعت بسیار زیاد در اتحادیه اروپا و آمریکا در حال گسترش است. روند اپیدمی کرونا در روزها و هفته‌های آینده می‌تواند در غرب ابعادی بسیار گسترده تر به خود بگیرد. موج فزاینده اپیدمی کرونا، قرنطینه اجباری و توقف بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی در آمریکا و اروپا به چالش بزرگ شرکت‌ها تبدیل شده است. این رویکرد تأثیرات بسیار مخربی بر اقتصاد جهان سرمایه داری داشته و آمریکا و اروپای غربی را وارد رکود اقتصادی عمیق و بیکاری فزاینده کرده است که گمان نمی‌رود به این زودی پایان یابد.

الف) کرونا و اقتصاد اروپا

سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی که متعهد به اقتصاد بازار سرمایه داری است هشدار داده که در ماه‌های آینده برخی از اقتصادهای بزرگ جهان وارد رکود می‌شوند و سال‌ها طول می‌کشد آسیب اقتصادی کرونا جبران شود. «انگل گوریا»، مدیر کل این سازمان می‌گوید ضربه اقتصادی همه‌گیری اخیر، بیش از بحران جهانی سال ۲۰۰۸ میلادی است. وی معتقد است: "حتی اگر شاهد رکود جهانی نباشیم، بعضی اقتصادهای جهان یا هیچ‌گونه رشد نخواهند داشت یا رشد اقتصادی منفی خواهد بود. این شامل بعضی از اقتصادهای بزرگ هم می‌شود." بنا بر اعلام این سازمان امسال نه تنها شاهد نرخ پایین رشد هستیم بلکه بهبود رشد اقتصادی هم در آینده زمان‌بر است." گوریا همچنین پیش بینی رشد یک و نیم درصدی اقتصاد جهان را "خوشبینانه" خواند. پیشتر همین سازمان، رشد اقتصادی جهان در سال جاری میلادی را از

۲,۹ درصد (پیش‌بینی ماه نوامبر) به ۲,۴ درصد کاهش داده بود اما اکنون همین پیش‌بینی هم دور از دسترس به نظر می‌رسد.^۱

از سوی دیگر یک انستیتو با سابقه پژوهشی اعلام کرده است مطابق برآوردها زیان بحران کرونا برای اقتصاد آلمان می‌تواند بیش از ۷۰۰ میلیارد یورو باشد. انستیتو ifo در شهر «مونخ» سال ۱۹۴۹ از ادغام دو موسسه پژوهشی حوزه اقتصاد در جنوب آلمان شکل گرفت. بر پایه این برآورد پیامد شیوع ویروس جدید کرونا احتمالاً وخیم‌تر از زیان بحران اقتصادی سال ۲۰۰۹ و ضرر حوادث طبیعی خواهد بود. «کلمنس فوست»، رئیس موسسه مستقر در مونخ می‌گوید شیوع کرونا برای اقتصاد آلمان رکود، بیکاری و تبدیل بسیاری از اشتغال‌های کامل به پاره‌وقت را به دنبال خواهد داشت و بودجه سالیانه را با مشکلات عظیمی مواجه می‌کند. مطابق سناریوهای مختلف، اقتصاد آلمان بر اثر بحران کرونا ۷/۲ تا ۲۰/۶ درصد کوچک‌تر خواهد کرد و هزینه آن بین ۲۵۵ تا ۷۲۹ میلیارد یورو خواهد بود. بر اساس محاسبات انستیتو ifo اگر بخشی از فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی برای مدت دو ماه را کد بماند مطابق سناریوهای مختلف میزان خسارت بین ۲۵۵ تا ۴۹۵ میلیارد یورو خواهد بود. در بهترین و خوش‌بینانه‌ترین سناریو، اقتصاد آلمان طی دو ماه به اندکی کمتر از ۶۰ درصد حجم قبلی کاهش می‌یابد، و در ماه سوم به نزدیک ۸۰ درصد افزایش پیدا می‌کند. برآورد موسسه ifo حاکی از آن است که در صورتی که ادامه توقف بخشی از فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی به ماه سوم کشیده شود، این وضعیت هزینه‌ای بین ۳۵۴ تا ۷۲۹ میلیارد یورو خواهد داشت. در چنین وضعیتی حجم اقتصاد آلمان بین ۱۰ تا نزدیک ۲۱ درصد تحلیل می‌رود. کلمنس فوست هشدار می‌دهد که بحران کرونا تأثیرات ناخوشایندی بر بازار کار و اشتغال در آلمان خواهد داشت و احتمال می‌رود به بیکاری یک میلیون و ۴۰۰ هزار نفر و پاره وقت شدن شش میلیون شغل منجر شود.^۲

اقتصاد فرانسه نیز بی‌ثبات شده است. موسسه اعتبارسنجی «مودیز» پیش‌بینی کرده که رشد تولید ناخالص داخلی فرانسه در سال ۲۰۲۰ به منفی ۱,۴ درصد خواهد رسید. همزمان «نونو فرناندس»، استاد مدرسه کسب و کار «آی‌اس‌ای‌اس» برآورد کرده که اگر شیوع فراگیر ویروس کرونا تا ماه ژوئن سال جاری میلادی ادامه داشته باشد، فرانسه با رکود ۲ درصدی مواجه خواهد شد. موسسه ملی آمار و مطالعات اقتصادی فرانسه (INSEE) نیز اعلام کرده که در ماه مارس مجموع تولید کشور و هزینه‌کرد خانوارهای آن به ۶۵ درصد شرایط عادی تنزل کرده است. این موسسه پیش‌بینی کرده که هر ماه قرنطینه، تولید سالانه کالاها و خدمات فرانسه را ۳ درصد کاهش دهد. همزمان با خودنمایی ابعاد بدبینانه رکود ناشی شیوع ویروس کرونا در فرانسه، «فرانسوا رودیر»، سخنگوی کمیته تولیدکنندگان خودروی فرانسه (CCFA) خبر داد که تولید انواع خودرو طی مارس گذشته ۷۲,۲ درصد کاهش یافته و این افت می‌تواند کاهش سالانه تولید را به ۲۰ درصد برساند. آقای رودیر پیش‌بینی کرد که تولید خودروی فرانسه در سال ۲۰۲۰ به ۱,۷ میلیون دستگاه برسد؛ این در حالی است که فرانسه در سال ۲۰۱۹ حدود ۲,۲ میلیون دستگاه انواع خودرو تولید کرده بود و از نظر تیراژ تولید در مقام دهم جهان قرار داشت. سازمان حرفه‌ای اتحادیه ورزش فرانسه نیز که متشکل از افزون بر ۱۴۰۰ شرکت، ۵۰۰ برند تجاری و ۳ هزار مرکز

^۱ (بی بی سی فارسی، ۲۰۲۰/۰۳/۲۳)

^۲ (دویچه وله فارسی، ۲۰۲۰/۰۳/۲۳)

فروش است، اعلام کرد که نتیجه مطالعه اولیه آنها در مورد تاثیر شیوع ویروس کرونا نشان می‌دهد که ۹۸ درصد شرکت‌های عضو در انتظار افت محسوس گردش مالی خود طی نیمه نخست سال جاری میلادی هستند. همچنین مطابق اعلام این سازمان کاهش فروش توزیع‌کنندگان و تولیدکنندگان البسه، تجهیزات و لوازم ورزشی طی همین مدت به ۱,۳ میلیارد یورو خواهد رسید.^۱

در انگلیس ارزش پوند انگلیس در برابر دلار آمریکا به دلیل کاهش ارزش سهام بورس‌های بین‌المللی بر اثر شیوع ویروس کرونا، در بازارهای مبادلات ارزی کاهش یافت. ارزش هر پوند در برابر دلار آمریکا با ۱,۷۳ درصد کاهش در مقابل ۱,۱۸ دلار معامله شد که این میزان، پایین‌ترین حد در ۳۵ سال گذشته به شمار می‌رود. ارزش پوند در برابر یورو نیز با ۱,۴۷ درصد کاهش در مقابل ۱,۰۷ یورو معامله شد. سهام بورس «فوتسی ۱۰۰» لندن ۵,۳ درصد ارزش خود را از دست داد. این در حالی بود که وزیر دارایی انگلیس از بسته اقتصادی دولت برای حمایت از شرکت‌های تجاری این کشور برای مهار خسارت‌های اقتصادی ناشی از کرونا خبر داد. کارشناسان اقتصادی در انگلیس معتقدند که بسامد ناشی از پاندمی ویروس کرونا بیشتر از انگیزه‌هایی است که دولت با ایجاد بسته‌های اقتصادی به دنبال آن است. آنها بر این باور هستند که اوضاع به حدی پیچیده است که بسته‌های حمایتی دولت قادر به جبران خسارت‌های اقتصادی ناشی از کرونا نخواهد بود.^۲

اتاق‌های بازرگانی انگلیس اعلام کردند، اقتصاد این کشور در سال جاری میلادی در مسیر مثبت کمترین رشد اقتصادی خود از زمان بحران مالی قرار گرفته است. تشکل اتاق‌های بازرگانی انگلیس با کاهش یک درصدی پیش‌بینی خود از رشد اقتصادی این کشور پیش‌بینی کرد که پنجمین اقتصاد بزرگ جهان امسال رشد تنها ۰,۸ درصدی را تجربه کند. این پیش‌بینی پس از آن نهایی شد که مقامات پولی انگلیس یک طرح محرک مالی و پولی گسترده را برای کمک به اقتصاد این کشور در مواجهه با تبعات شیوع ویروس کرونا ارائه کردند. «سورن تیرو»، رئیس بخش اقتصاد اتاق‌های بازرگانی انگلیس در این باره اظهار داشت: «این احتمال افزایش یافته که در بازه زمانی کوتاه مدت، تاثیر منفی ناشی از کرونا بر اقتصاد انگلیس بر تاثیرات مثبت افزایش هزینه‌های دولت و ثبات سیاسی پیشی بگیرد.»^۳

اما ایتالیا که بدترین وضعیت را در شیوع کرونا در میان کشورهای اتحادیه اروپا دارد با اقتصادی در آستانه فروپاشی روبروست. یک اندیشکده آمریکایی با اشاره به مشکلات کنونی اقتصادی ایتالیا در منطقه یورو، پیش‌بینی کرد که تشدید بدهی‌های دولت این کشور پس از شیوع ویروس کرونا، می‌تواند برای اقتصاد دنیا و اروپا مشکل آفرین باشد. «دزموند لکمن»، عضو ارشد اندیشکده «امریکن اینترپرایز» که پیشتر معاون مدیر توسعه سیاسی صندوق بین‌الملل پول بوده، در گزارشی با اشاره به ضربه شدید ناشی از گسترش ویروس کرونا به ایتالیا، نوشت: ایتالیا سومین اقتصاد بزرگ اروپا است و یکی از بنیانگذاران یورو بوده، گفته می‌شود که اگر یورو بخواهد به حیات خود ادامه دهد، ایتالیا نباید سقوط کند چرا که ایتالیا برای چنین چیزی بسیار بزرگ است. ایتالیا با بدهی عمومی ۲,۵ تریلیون دلاری روبروست و برای دیگر کشورهای اروپایی دشوار و هزینه‌آور خواهد بود که بتواند وضعیت مالی عمومی لرزان ایتالیا را سر و سامان دهند. این اندیشکده

^۱ (یورو نیوز، ۲۰۲۰/۴/۰۱)

^۲ (سایت خبری شفقنا، ۱۳۹۸/۱۲/۲۸)

^۳ (خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۸/۱۲/۲۷)

می‌افزاید: متأسفانه، این واقعیت که ویروس کرونا ایتالیا را به عنوان هدف اروپایی خود انتخاب کرده امکان این که این کشور به زودی تسلیم چهارمین رکود اقتصادی خود در ۱۲ سال گذشته باشد را تشدید می‌کند. بدهی سهمگین عمومی ایتالیا نیز این رکود را سنگین‌تر می‌کند. نرخ بدهی عمومی به تولید ناخالص داخلی ایتالیا که اکنون برابر با ۱۳۵ درصد از تولید ناخالص داخلی است، ایتالیا را بعد از یونان به دومین کشور از این حیث بدل کرده است. همان‌طور که ویروس افرادی را که مریض هستند راحت‌تر مبتلا می‌کند، کروناویروس نیز اقتصاد ایتالیایی را هدف قرار داده که رو به افول است. این اپیدمی نه تنها صنعت گردشگری این کشور را خفه کرده چرا که گردشگران سفر خود را لغو می‌کنند بلکه تمرکز آن بر شمال ایتالیا نیز ظرفیت صنعتی این کشور را مورد هدف قرار داده است.^۱

وضعیت بد و شکننده اقتصاد اروپا سبب شد تا اتحادیه اروپا پس از رایزنی‌های طولانی سرانجام برای مقابله با شیوع ویروس جدید کرونا اقدامی نماید. وزیران دارایی کشورهای عضو پس از مذاکراتی دشوار بر سر بسته‌ای کمکی بالغ بر ۵۰۰ میلیارد یورو توافق کردند. بسته ای که مشخص نیست تا چه اندازه قادر باشد مشکلات فزاینده این اتحادیه اروپایی را مرتفع سازد.

ب) کرونا و اقتصاد آمریکا

اواسط ماه مارس گذشته بازارهای بورس جهان تحت تأثیر شیوع ویروس کرونا با افت قابل ملاحظه‌ای مواجه شدند. بر اساس گزارش‌ها، بازار بورس نیویورک که از آن به عنوان بزرگ‌ترین بازار داد و ستد بورس و اوراق بهادار نام برده می‌شود نیز در آغاز روز کاری خود با کاهش کم سابقه ارزش شاخص‌های مهم همراه بود. ارزش شاخص «داو جونز» در بازار سهام نیویورک همزمان با افزایش نگرانی‌ها از تبعات شیوع ویروس جدید کرونا ۹,۹۹ درصد سقوط کرد، رویدادی که از ماه اکتبر سال ۱۹۸۷ بی‌سابقه است؛ به طوری که حتی پس از حملات یازده سپتامبر نیز چنین اتفاقی نیفتاده بود. شاخص «نزدک کامپوزیت» در بورس نیویورک نیز ۹,۴۳ درصد از ارزش خود را از دست داد.^۲

ریزش بازار سهام آمریکا در حالی رخ می‌دهد که فدرال رزرو آمریکا بودجه ۱,۵ تریلیون دلاری را برای حمایت از بازار سرمایه آمریکا به بازار تزریق کرده بود اما این پول هنگفت نیز حریف فروشندگان سهام در آمریکا نشد. با گسترش شتابان اپیدمی در آمریکا بدبینی نسبت به آینده اقتصادی آمریکا در اکثر محافل اقتصادی و مالی این کشور حاکم شده است. اقتصاددانان بانک معروف آمریکایی «گلدمن ساکس» سقوط ۲۴ درصدی تولید ناخالص داخلی آمریکا را در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۰ پیش‌بینی کرده‌اند که این افت اقتصادی سه برابر بزرگ‌تر از افت سه‌ماهه‌ای است که اقتصاد آمریکا در سال ۲۰۰۸ و زمان بحران مالی و اقتصادی متحمل شده است. در همین حال، «بروسکسمن»، رئیس اقتصاددانان بانک «جی‌پی مورگان» آمریکا پیش‌بینی ملایم‌تری دارد و معتقد است که سقوط تولید ناخالص داخلی آمریکا در محدوده ۱۴ درصد می‌تواند باشد که این رقم نیز همچنان نسبت به سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۸ زمان بحران مالی و اقتصادی بسیار وخیم‌تر است. اما اقتصاددانان هر دو بانک آمریکایی می‌گویند که در نیمه دوم سال ۲۰۲۰ اقتصاد آمریکا ممکن است دوباره از رکود

^۱ (خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۸/۱۲/۲۰)

^۲ (یورو نیوز، ۱۲/۰۳/۲۰۲۰)

خارج شود. با این حال آنها اضافه کردند که مدت زمان برگشت اقتصادی آمریکا به روند رشد مثبت بستگی به شرایط ماندگاری ویروس کرونا خواهد داشت. البته همه اقتصاددانان خوش بینی نسبی اقتصاددانان این دو بانک آمریکایی را ندارند و برخی، سناریوهای بسیار تاریکی را برای اقتصاد آمریکا پیش بینی می کنند. در این راستا، یکی از تحلیلگران ارشد «مورگان استانی» می گوید: «گسترش اپیدمی کرونا به شدت اقتصاد آمریکا و جهان را تخریب خواهد کرد. بحران اقتصادی ناشی از این اپیدمی بسیار بزرگتر از بحران مالی و اقتصادی سال ۲۰۰۸ خواهد بود. این بحران می تواند منجر به پائین ترین میزان رشد اقتصادی طی ۷۴ سال اخیر در آمریکا شود.»^۱

این یک واقعیت است که تلاش واشنگتن برای مقابله با بحران اقتصادی ناشی از کرونا بسیار دیر آغاز شد. شیوع سریع و گسترده ویروس کرونا در آمریکا زندگی و کار در ایالت های بسیاری را به تعطیلی کشانده و این کشور را با هجوم بی سابقه ای برای دریافت مزایای بیکاری روبرو کرده است. تعداد زیادی از موسسات اقتصادی بزرگ و کوچک به ویژه در زمینه خدمات و مواد غذایی نتوانسته اند بر شرایط بحران فعلی غلبه کنند و کارکنان خود را اخراج کرده اند. در حوزه های دیگری مانند هتلداری، حمل و نقل، انبارداری و بخش های خدمات اجتماعی و درمان و بهداشت نیز وضع به همین گونه است. همچنین بسیاری از صنایع تولیدی در حالت تعطیل یا نیمه تعطیل به سر می برند. طبق اعلام وزارت کار آمریکا تنها در یک هفته شمار متقاضیان بیمه بیکاری به حدود سه میلیون و ۲۸۰ هزار نفر رسید و نزدیک به یک پنجم از کارکنان، فعالیت اقتصادی خود را متوقف کرده اند. این رقم تقریباً ده برابر بیشتر از هفته گذشته و بیشترین مقدار از زمان شروع جمع آوری آمار در این کشور است. بالاترین میزان بیکاری در اکتبر ۱۹۸۲ با ۶۹۵ هزار درخواست در یک هفته ثبت شده بود. برخی از تحلیلگران بر این باورند که آمار واقعی بیشتر است؛ زیرا بسیاری از ایالت ها هنوز به دلیل فشار زیاد نتوانسته اند به درخواست های متقاضیان مزایای بیکاری رسیدگی کنند. به نظر کارشناسان اقتصادی آمار بیکاری باز هم افزایش می یابد. در حالی که «استیون منوچین»، وزیر خزانه داری آمریکا، آمار بیکاری فعلی را "بی ربط" خوانده و امیدوار است که وضعیت به زودی بهبود یابد، اقتصاددانان چشم اندازی برای بهبودی اوضاع اقتصادی نمی بینند. به گفته «جیمز بولارد»، یکی از مقامات عالی رتبه خزانه داری آمریکا بحران کرونا می تواند در کوتاه مدت به بیکاری حدود ۵۰ میلیون آمریکایی منجر شود.^۲

به نوشته روزنامه «واشنگتن اگزمینر» عوارض انسانی و اقتصادی ناشی از همه گیری ویروس کرونا در آمریکا بسیار گراف است. شاهدیم که ده ها سال توسعه و گسترش اقتصادی آمریکا، اکنون با بیکار شدن احتمالی حدود ۱۰ میلیون آمریکایی فقط در مدت دو هفته، رو به افول و پایان است. دونالد ترامپ برای خروج از بحران همه گیری ویروس کرونا که در ابتدا آن را ناچیز می شمرد، هفته گذشته بسته محرک اقتصادی ۲/۲ تریلیون دلاری را در حالی امضا کرد که شمار مبتلایان به ویروس کرونا در آن زمان هنوز به بالای ۳۱۱ هزار نفر نرسیده بود. بسیاری از کارشناسان تصویب این بسته کمک های مالی که در تاریخ کنگره آمریکا بی سابقه توصیف شد را در بحران جاری همه گیری ویروس کرونا بر اقتصاد آمریکا چندان موثر ندانسته و آینده این ابر اقتصاد جهان را روشن نمی بینند. بانک «مورگان استانی» نیز پیش بینی کرد، بحران کرونا ضربه ای

^۱ (رادیو فرانسه، ۲۰۲۰/۰۳/۲۳)

^۲ (دویچه وله، ۲۰۲۰/۰۳/۲۶)

به مراتب سنگین‌تر از بحران دهه ۳۰ به آمریکا خواهد زد. گفته می‌شود با سقوط تولید ناخالص داخلی در ۳ ماه دوم سال جاری میلادی تا ۳۸ درصد، نرخ بیکاری در فصل بهار به بالاترین میزان یعنی ۱۵/۷ درصد می‌رسد و بیش از ۲۱ میلیون شغل حذف خواهد شد، این در حالی است که اقتصاد آمریکا پیش از بسته شدن بازار کسب و کار در ماه مارس بیش از ۷۰۰ هزار شغل را از دست داده است. بروز این ناپایداری در اقتصاد آسیب‌پذیر آمریکا، نرخ برابری دلار آمریکا را در فاصله ۲۲ تا ۳۱ مارس بیش از ۲/۵ درصد در مقابل یورو تضعیف کرد تا شکنندگی دلار را بیش از پیش در نیم قرن گذشته به رخ بکشد.^۱

* نتیجه گیری

در اواخر سال ۲۰۱۹ میلادی بود که کرونا در شهر ووهان چین دیده شد. در ابتدا آثار و تبعات شیوع این ویروس بر روی اقتصاد چین بررسی شد، اما اکنون که بیش از ۱۸۰ کشور و سرزمین و بیش از یک میلیون انسان درگیر این ویروس شده‌اند، آثار آن بر کاهش تقاضای جهانی و بازارهای مالی بسیار بیشتر از پیش‌بینی‌های اولیه تخمین زده می‌شود.

صندوق بین‌المللی پول در ماه ژانویه رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰ را ۳/۳ درصد اعلام کرد اما دیری نپایید که نظر کارشناسان این سازمان بین‌المللی تغییر کرد و اعلام کردند همه‌گیری ویروس کرونا پیش‌بینی‌های اقتصادی گذشته را کاملاً بی اعتبار کرده و رشد اقتصادی امسال به کمترین میزان خود از زمان بحران جهانی ۲۰۰۸ خواهد رسید.

کارشناسان وضعیت اقتصادی کشورهای ثروتمند جهان را برای ماه‌ها و حتی سال‌های بعد مبهم و تاریک پیش‌بینی می‌کنند. بسته شدن مرزها، کاهش سفرهای هوایی و خانه‌نشینی، خسارت بسیاری به کسب و کارهای کوچک و بزرگ اروپا و آمریکا زده که هنوز ابعاد ضرر مالی آن برای اقتصاد جهان مشخص نیست. کشورهای ثروتمند جهان برای گذر از این دوران سخت تدابیری در پیش گرفته‌اند؛ تزریق پول، کاهش نرخ سود بانکی و کمک به کسب و کارهای کم‌بینه و کسانی که درآمدشان را از دست داده‌اند اقداماتی که به نظر نمی‌رسد بتواند کمکی به بهبود وضعیت اقتصادی نظام سرمایه‌داری کند.

حالا دولتمردان آمریکا به دست و پا افتاده و برای ممانعت از بروز یک سناریوی فاجعه‌بار، بانک مرکزی، دولت و کنگره آمریکا تلاش می‌کنند تا با اجرای سیاست‌های پولی و مالی انبساطی و بسته‌های کمک چند هزار میلیارد دلاری اقتصاد آمریکا را از ورطه هولناکی که می‌تواند در آن فرو بیافتند نجات دهند. سنای آمریکا یک بسته محرک‌های اقتصادی به ارزش دو تریلیون دلار برای کاستن از تاثیر شیوع کووید-۱۹ را تصویب کرده است. این طرح که جزییات کامل آن هنوز روشن نیست بزرگ‌ترین مجموعه محرک اقتصادی در تاریخ آمریکا خواهد بود. ترامپ هم که تا پیش از این منکر اثرات کرونا بود اکنون فرصت را غنیمت شمرده و ویروس کرونا را بزرگ‌ترین تهدید برای آمریکا خوانده و خود را در شرایط جنگی دانسته است. او می‌کوشد اختیارات بیشتری برای خود قائل شود. «رابرت وای شاپیرو» استاد دانشگاه کلمبیا در آمریکا معتقد است که ویروس کرونا در نهایت باعث کاهش رشد اقتصادی، رکود و کاهش تولید ناخالص داخلی در آمریکا خواهد شد و تاثیر منفی اقتصادی کرونا ویروس بر اقتصاد آمریکا وسیع تر و جدی تر از سایر نقاط جهان خواهد بود. به باور بسیاری کارشناسان اقتصاد جهان در دوره پساکرونا دیگر مانند گذشته نخواهد بود و قدرت‌های بزرگ نظام سرمایه‌داری احتمالاً جایگاه گذشته خود را نخواهند داشت؛ بنابر این دگرگونی در اقتصاد جهانی اجتناب‌ناپذیر است.

^۱ (روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۹۹/۱/۱۹)